

Jaarverslag VOE 2015

Algemeen:

In 2015 werden, zoals al aangekondigd in het jaarverslag over 2014, de voorbereidingen getroffen voor het sluiten van het stationnetje als Historisch Museum Ede, noodzakelijk omdat NS-vastgoed de huur van het stationsgebouw Ede Centrum aanmerkelijk verhoogde.

Dit gegeven was voor de besturen van het HME en de Vereniging Oud Ede al in 2013 en 2014 reden om zich te bezinnen op de toekomst. Geconstateerd werd dat er geen draagvlak of toekomst zit in het opnieuw inrichten van een pand tot klein permanent lokaal museum of oudheidkamer. Besloten werd toen om af te stappen van het traditionele museumconcept: het tentoonstellen van karakteristieke en als het kan mooie voorwerpen die een verhaal vertellen.

We willen daarentegen uitgaan van verhalen die gezamenlijk het verhaal van Ede vertellen, teneinde die verhalen, zowel digitaal als aan de hand van tastbare voorwerpen, zichtbaar maken. Wij willen ons daarbij veel meer richten op de inwoners van Ede, om te laten zien waarom Ede is zoals het is, onder het bekende motto: “Als je niet weet waar je vandaan komt, hoe weet je dan waar je heen wilt?”

Samen met de Stichting HME gingen we in 2015 verder na wat de toekomst kan zijn van het HME na de sluiting. In lijn met het proces rondom mEdemaken-cultuur is dus de weg ingeslagen naar een toekomst waarin het HME tijdelijke exposities zal ontwikkelen die telkens een deel van het verhaal van Ede vertellen.

Daartoe is een goed uitgerust depot en een toegankelijke website nodig, waarop gemakkelijk te vinden is welke voorwerpen, schilderijen of films en foto's beschikbaar zijn.

De Stichting HME werkte bij de verhuizing goed samen met de Vereniging Oud Ede als eigenaar van bijna de gehele collectie. Het HME heeft een mooi vervangend depot gevonden. De verhuizing van het depot was eind 2015 klaar en die van het museum was half januari rond. De vrijwilligers van het HME hebben onder leiding van Yett van Omme dit grote en toch ook wel verdrietige karwei heel goed geklaard. Met de verhuizing is alles zorgvuldig ingepakt, keurig met nummers op de dozen,maar er valt nog heel veel te doen. In 2016 zal het depot verder worden ingericht.

De Vereniging en het HME hebben afgesproken dat het depot facilitair kan zijn voor de andere erfgoedorganisaties in de gemeente.

Aanvankelijk was het plan om met de verhuizing ook te bezien of er voorwerpen zijn, die in aanmerking komen voor “ontzamelen”. Ontzamelen is de keerzijde van verzamelen en kan enkel als aan voorwaarden is voldaan. Nadat bleek dat het nieuwe depot vooralsnog voldoende ruimte heeft voor opslag, is voorlopig even van “ontzamelen” afgezien. In 2016 zal waarschijnlijk alsnog een “ontzamel-traject” worden opgestart.

Ook het kantoor van het HME is verhuisd. Yett van Omme organiseert de werkzaamheden nu vanuit een mooi, ruim kantoor op de derde verdieping van Cultura. Het HME heeft in goed overleg afscheid genomen van Ben Hilgers.

Als uitwerking van mEdemaken-cultuur door de gemeente, werden het HME en de Vereniging trekkers voor het oprichten van een erfgoedcentrum in Cultura. Dit gebeurde na een startbijeenkomst waarvoor alle erfgoedorganisaties uit de gemeente, het Tegelmuseum en het Kijk -en- Luistermuseum werden uitgenodigd. De bijeenkomst werd geopend door wethouder Johan Weijland. De elf aanwezige organisaties stemden in met het voorstel om verder te gaan, teneinde met een erfgoedcentrum tot meer samenwerking te komen. Om de gedachten over het erfgoedcentrum vervolgens structuur te geven, heeft het HME aan Liesbeth Tonckens van het Gelders Erfgoed gevraagd om een “bedrijfsplan Erfgoedcentrum” te schrijven. Ontwerpen van dit bedrijfsplan zijn besproken samen met Cultura en het Gemeente Archief in uitgeschreven vergaderingen op 24/8 en 26/10. Een rode lijn uit dit beraad is, dat er enerzijds steun is voor een erfgoedcentrum in de zin van goede samenwerking maar er anderzijds ook de zorg is, dat het erfgoedcentrum de ruimte voor de andere organisaties mogelijk beperkt en beslag legt op de toch al beperkte tijd van de vrijwilligers/bestuurders. De naam Erfgoedcentrum wordt in deze wat ‘griezelig’ gevonden. Begin 2016 kon iedereen zich al wel vinden in de subtitel: netwerkorganisatie voor erfgoed, archeologie en cultuur.

Deze ontwikkelingen stelden ons ook voor de vraag of het wellicht verstandig is als VOE en HME weer fuseren. Uiteindelijk is besloten om deze keuze niet voor te leggen aan de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging. De Stichting HME is voor de gemeente de rechtspersoon voor de subsidie en het HME heeft de museumregistratie. Voor beide feiten is het belangrijk dat er continuïteit blijft. Belangrijk is hierbij ook, dat HME als museum blijft. Anders dan eerst, maar wel met een museum met exposities en digitale kennisoverdracht, waarmee het HME voldoet aan de wettelijke vereisten.

Dus geen fusie maar wel is besloten om nauw samen te werken. In 2016 zullen we bezien of de statuten van VOE en HME wijziging behoeven en we poetsen de bepaling uit de statuten van het HME op dat de meerderheid van de bestuursleden van het HME namens de VOE in het bestuur zitting hebben.

Een blik vooruit naar 2016: In Cultura komt op de begane grond ruimte voor het inrichten van wisselexposities. De ruimte op de tweede verdieping boven de bibliotheek wordt ingericht als kenniscentrum voor erfgoed, archeologie en educatie. Het gemeentearchief verplaatst de studieruimte in de kelder van het gemeentehuis naar dit kenniscentrum. Medewerkers van het GA helpen bezoekers dan daar met het digitaal vinden van de beschikbare kennis. Mensen die onderzoek doen en daarvoor de archiefdozen van het GA willen raadplegen, blijven welkom in het GA. Volgens planning wordt het kenniscentrum in de zomer van 2016 ingericht.

Dan zal ook de bibliotheek van de Vereniging weer veilig en nu zichtbaar zijn voor bezoekers. Onze boeken kunnen in het kenniscentrum gelezen worden, maar zij mogen niet worden uitgeleend.

Wel ontstaat de ruimte om snel te zien of het boek wellicht ook in de collectie van Cultura is en dan kan het via Cultura wel worden geleend.

Van het bestuur

Het bestuur vergaderde 10 keer. Onder meer kwamen de volgende onderwerpen ter tafel:

- Samenwerking met het HME ; zie onder **Algemeen**.
- Bedenken en plannen van drie lezingen en een excursie.
- Op 18 februari hield Gerard van Bruggen een lezing over Vluchtoord Ede.
- In het HME is dan een fraaie tentoonstelling gewijd aan Vluchtoord Ede.
- Op 15 april volgde na de pauze in de Algemene Ledenvergadering de "17-aprillezing", dit keer uitgesproken door Arjan Ros van het Platform Militaire Historie Ede. Deze had als onderwerp: "Ede 70 jaar bevrijd".
- Mevrouw Bloembergen-Lukkes, lid van de werkgroep Geschiedenis, presenteerde op 2 juni haar boek "Paradoxe modernisering: Ede 1945 – 1995 " in de raadzaal van het gemeentehuis.
- Op 11 november gaf mevrouw Bloembergen-Lukkes een lezing voor de VOE, waarin zij een beeld schetste van de ontwikkeling van Ede van 1945 – 1995.
- Op 1 oktober vond de excursie naar het Nationaal Militair Museum in Soesterberg plaats.
- Besloten werd dat de website van de VOE wordt verbeterd en - mede gelet op het dalende aantal leden - meer informatie gaat geven over onze activiteiten in de gemeente Ede.
- De samenwerking met het Platform Militaire Historie Ede (PMHE) heeft verder vorm gekregen door gezamenlijk op te treden bij de herdenking van de in Amersfoort en Loosdrecht gefusilleerde Edese verzetsmensen. Het monument in Loosdrecht, ter nagedachtenis hieraan, dreigt te vervallen. Samen hebben we schriftelijk gepleit voor restauratie bij de gemeente Wijdemeren en de oudheidkundige vereniging in Loosdrecht.
- Het Mausoleum aan de Vossenakker op de Paasberg is toe aan restauratie. Over hoe en wanneer hebben het PMHE, Voormalig Verzet Ede en de VOE gesprekken met de gemeenteraad van Ede gevoerd. In 2016 zal blijken hoe verder kan worden gehandeld.
- Leerlingen van basisscholen konden voor het eerst in dit jaar gebruik maken van 15 in opdracht van de VOE aangeschafte tablets met door de Christelijke Hogeschool Ede, het Regionaal Opleidingscentrum en PMHE gemaakte presentaties over de Mauritskazerne.
- In samenspraak met de afdeling archeologie van de gemeente Ede heeft de VOE in januari twee informatieborden laten plaatsen. Zij werden onthuld door wethouder J. Weijland. Eén bord staat in de Uitvindersbuurt - Huygensplein en één bord staat in Veldhuizen - Mariendaal. Beide borden herinneren aan het Romeinse verleden van Ede. In de stalen band staan uitgesneden de letters: "Verhaal van Ede".
- Ook dit jaar leverde de VOE haar bijdrage aan de organisatie van de Open Monumentendag in september. De werkgroep Monumenten van de VOE had een belangrijke rol bij het uitstippelen van een kunst-en-ambacht-route, de oudheidkundige verenigingen in de gemeente Ede publiceerden er samen een fraaie brochure bij.
- De erfgoedvereniging Heemschut heeft aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) de suggestie gedaan om "De muur van Mussert" op de Goudsberg in Lunteren aan te wijzen als beschermd monument. De Vereniging heeft samen met de Vereniging Oud - Lunteren dit verzoek ondersteund met een brief naar het College van B&W. De RCE

antwoorde dat er in 2016 een verkenning wordt gestart naar hoe Nederland omgaat met 'herinneringsobjecten' en erfgoed dat hiermee verbonden is, wil beschermen.

In 2015 verscheen een boek van de historicus René van Heijningen over de muur.

Wij verwachten dat deze studie bij de RCE - verkenning een rol zal spelen.

- De VOE is vanaf 2014 betrokken bij het Erfgoedproject "Kazerne Ede." Het project wil het verhaal van de voormalige kazernes van de voormalige garnizoensplaats Ede vertellen aan een breed publiek. Het project is een samenwerkingsverband tussen de Gemeente Ede, Provincies Gelderland en zeven Edese erfgoedpartners, waarvan de VOE er dus een is. Op de website www.edekazerne.wordpress.com kon u het hele jaar een aantal activiteiten van het project volgen.
- Dit jaar vond weer overleg plaats tussen een aantal Regionale Historische Verenigingen. Elke vereniging vertelde over haar activiteiten, plannen en problemen; zaken waar we allemaal iets van opsteken en ons voordeel mee kunnen doen.
- De VOE heeft een paar sessies meegedaan aan het project "Steentijd. Beleefroute Kernhem". Een wandelroute langs vindplaatsen uit de prehistorie is inmiddels gerealiseerd. Onderweg worden binnenkort enkele 'rustpunten' aangelegd. Een basisschool in de wijk Kernhem organiseerde een prijsvraag onder haar leerlingen voor een ontwerp. De bekroningen zullen t.z.t. op ware grootte op de Beleefroute (omgedoopt tot Flintstone Parcours) te 'belevén' zijn.
- In de loop van het jaar werd een andere webmaster van onze website genoemd. De naam van de website is veranderd in www.oudede.nl. De inhoud zal zich gaandeweg aanpassen. Vanaf begin 2016 staan bijvoorbeeld alle jaargangen van De Zandloper op de website. Samen met het artikelregister kun je nu vinden, wanneer over een hoofdonderwerp een verhaal in de Zandloper is verschenen.
- Dankzij de nieuwe beheerder van onze website heeft de Vereniging de mogelijkheid voor het digitaliseren van boeken ontdekt. In december is het boek van Maas Roseboom 'Onder het Knooppunt, een kroniek van de Maanderbroek' als E-book verschenen.

Samenstelling van het Bestuur:

Simon van de Pol (voorzitter); Gerard Hendriks (secretaris); Henk Borkhuis (penningmeester); Hetty Blaauw- de Wit (lid).

Ledenadministratie: Theo Boessenkool; websitebeheer: Jan Kijlstra.

Het aantal leden bedraagt op 31 december 2015 ca. 800, plus 1 erelid.

NB: De VOE kent één soort lidmaatschap, dat wil zeggen: voor één contributie kan het gezin profiteren van de lidmaatschapsvoordelen.

Jaarverslag 2015 Werkgroep geschiedenis

De werkgroep kwam op 14 januari en 16 september bij elkaar in het gemeentehuis.
Simon van de Pol bleef in 2015 voorzitter/secretaris a.i.
Hetty Blaauw vertegenwoordigde het bestuur van de Vereniging in de werkgroep.

Samenstelling van de werkgroep:

Cor Kruithof heeft de septembervergadering van de werkgroep bijgewoond.

Hij bezint zich op deelname.

Verder zijn er geen wijzigingen in de werkgroep.

De werkgroep had in 2015 geen grote productie aan artikelen voor De Zandloper.

In nummer 2015/4 verscheen het eerste deel van 'Eerwaarde Heren' door Teun van 't Veld.

In de werkgroep leven initiatieven voor nieuwe studies, die echter eerst in 2016 tot publicatie zullen leiden.

Simon van de Pol.

Jaarverslag 2015 van de bibliotheek en de documentatieverzameling van de Vereniging Oud Ede

Als hoofdzaak ziet het hieronder genoemde team het beheren van de bibliotheek en de documentatieverzameling van de Vereniging Oud Ede (VOE).

Over het jaar 2015 is daarover het volgende te melden:

- Het aantal bibliotheekaanwinsten bedraagt 20 boeken.
- Op verzoek van het Gemeentearchief is in 2015 begonnen met het invoeren van straatnamen bij de gedigitaliseerde foto's van de VOE.
Dit zal naar verwachting nog circa zes maanden in beslag nemen.
- Er zijn nog 71 dubbele boeken aanwezig. Op de website van de vereniging is te zien om welke boeken het gaat. U kunt vrijblijvend komen kijken of er iets van uw gading bij zit.
- De documentatieverzameling bevatte per het einde van het jaar 297 (290) mappen en bestaat uit 9504 (9496) stukken. Zo nu en dan worden we dus verblijd met nieuw materiaal.

Het is niet mogelijk boeken te lenen en mee naar huis te nemen. Alleen inzage in de studiezaal van het gemeentearchief is mogelijk; dit geldt ook voor de stukken uit de documentatieverzameling. Er wordt echter helaas weinig gebruik gemaakt van de bibliotheek en/of de documentatieverzameling. Waarschijnlijk zal dat in de loop van 2016 veranderen als het Erfgoedcentrum/Kenniscentrum in Cultura een feit is.

Er wordt niet exact bijgehouden hoe vaak er van onze faciliteiten gebruikt wordt gemaakt.

Een schatting komt uit op circa 25 personen (zowel fysieke bezoeken aan de bibliotheek als om hulp- en adviesvragen via e-mail of telefoon).

Het bibliotheekteam bestaat uit: Corry Davans, Dick Kranen en Frans Toonen.

Wij zijn elke donderdagmiddag in de studiezaal van het gemeentearchief aanwezig van 13.30 – 16.30 uur.

Op andere tijden (dinsdag, woensdag en donderdagochtend) zijn de studiezaalmedewerkers graag bereid de honneurs waar te nemen.

Jaarverslag 2015 van de werkgroep monumenten

De werkgroep is op regelmatige basis bijeen geweest.

Samenstelling

dhr. Th. Boessenkool, dhr. M.C. van Burgsteden, dhr. A. de Leeuw (sinds maart 2015)

Op dit moment bestaat de werkgroep uit drie personen. De heer Boessenkool heeft aangegeven de werkgroep in de loop van 2016 te verlaten in verband met een verhuizing. Het moge duidelijk zijn dat nieuwe aanwas zeer gewenst is. Het verenigingsbestuur en de werkgroepleden zijn actief aan het werven. Geïnteresseerden kunnen zich via het bestuur of de nog actieve werkgroepleden melden.

In het comité Open Monumentendag (OMD), dat zich voor de gehele gemeente Ede inzet, werd de werkgroep vertegenwoordigd door Theo Boessenkool.

In het comité Open Monumenten Klassendag (OMKD) nam Simon van de Pol zitting.

Activiteiten

Open Monumentendag

Zoals gewoonlijk heeft de werkgroep de voorbereidingen van de OMD 2015 uitgevoerd. Vanuit het thema 'kunst & ambacht' is in goede samenwerking met nagenoeg alle historische verenigingen uit de gemeente Ede (Oud-Benekom, Harskamp/Wekerom/Otterlo, Oud-Lunteren, Platform Militaire Historie, Vereniging Edese Monumenten, het Historisch Museum) en de gemeente een publicatie uitgebracht, waarin het thema van 2015 is uitgewerkt en waar hier lokale invulling aan is gegeven.

In Ede is gekozen voor het opnemen van een rondwandeling door het centrum met een aantal foto's van kunstige en ambachtelijke details. Bijzondere aandacht is besteed aan de kunst - en ambachtsuitingen van een aantal bijzondere gebouwen in Ede, zoals een tweetal moskeeën en de Edese Concertzaal.

Activiteiten rondom panden en/of objecten

Begin 2015 heeft de werkgroep met het bestuur van de VOE gewerkt aan voeding van het debat over de 'muur van Mussert' op camping De Goudsberg in Lunteren. Daarbij heeft de werkgroep zich vooral gericht op de inhoudelijke afwegingen rondom het al dan niet restaureren van het object en de historische waarde ervan.

Contacten met andere organisaties

In 2015 is contact geweest met Heemschut en de provinciale commissie daarvan.

In 2016 zal getracht worden dit contact verder aan te halen.

Jaarverslag 2015 van de redactie van De Zandloper

De vier nummers van jaargang 43 (2015) van De Zandloper, uitgave van de Vereniging Oud Ede, telden in totaal 128 tekstpagina's met - naast vaste rubrieken als Verenigings - en Museumnieuws - artikelen en artikeltjes betreffende de geschiedenis van Ede, van eeuwen geleden tot het recente verleden.

De redactie streeft ernaar elk nummer zo gevarieerd en verrassend mogelijk te maken. Enkele opvallende artikelen uit jaargang 43 waren:

- Een serie van drie artikelen over het gemeentelijk bosbedrijf, aangevuld met artikeltjes over diverse bos- en natuurgebieden;
- De muziekwinkel van Robbers;
- Kees Stip, over een dichter uit Geldersch Veenendaal;
- De NSB-muur in Lunteren;
- 't Kan verkeren: koopzondag in Ede – wel, niet, wel;
- Een raadseltje opgelost – over de huisvesting van de eerste Belgische vluchtelingen (1914);
- 'Vogelkoyen' in het Bennekomse Binnenveld;
- Lezing in het Vluchtoord over het vrouwenkiesrecht;
- Domineeskermis in Lunteren;

Een nieuwe vaste rubriek is 'Pak maar een doos!'; redactielid Gerard van Bruggen laat zich in het Gemeentearchief een willekeurige archiefdoos overhandigen en schrijft – vanuit het standpunt dat iedere doos een verhaal bevat – daarover een artikel.

Enkele artikelen lokten aanvullingen uit van oplettende en kritische lezers.

De redactie bestond in 2015 uit Dick Kranen (t/m nr. 2015-1), Frans van Oort, Gerard van Bruggen en Hans Post (eind - en opmaakredacteur). Contactpersoon tussen het bestuur van de Vereniging Oud Ede en de redactie was Simon van de Pol.

De redactie van De Zandloper vergaderde in 2015 vier keer.